

COVID-19 PANDEMİSİNİN SAĞLIK SEKTÖRÜ BAZINDA EKONOMİYE ETKİLERİ VE TEKNOLOJİNİN PANDEMİNİN OLUMSUZ SONUÇLARINI AZALTICI ETKİLERİ

Pandemi süreci içerisinde en önemli etkileri üzerinde hisseden sektörlerden birisi sağlık sektörüdür. Covid19 un insan sağlığını tehdit eden öldürücü bir virüs olmasıyla, bu sorunun ortadan kaldırılması için bütün çözüm ve beklentilerde insanların tek umudu sağlık sektörüne olmuştur. Bu sebeple sağlık sektörü hem önemli bir sorumluluk içerisinde, hem de ciddi etkilerden dolayı zorluk ve tehdit içersindedir. Bu covid19 süreci boyunca, bu dönemde hasta yani etekte insanlara destek sağlayabilmek için ve aynı zamanda bu desteği sağlarken bir yandanda bu tehlikeli süreçte sağlık personellerinin sağlığını koruyabilmek için hertülü önlem alınması gerekmektedir. Sahip olunan mevcut hastaların tedavi süreçlerine veyahut sağlık sorunlarının derecelerine göre bakıma gerek duyan kişilerin bakımını eksiksiz sağlanması ve aynı zamanda virüse sahip hastalarında bu süreçte en güvenli şekilde bakım ve tedavilerini mevcut olanaklarla tedarik etme gibi zorluklarla yüzleşilmektedir (eren, 2020).

Covid19 süreci, sağlık sektörünün önemli tehlikelere karşı hazırlık seviyesini de ölçmektedir. Bu süreçte eksikliklerin tamamlanması gerekmektedir. Dünya tarih boyunca birçok salgın gerçeği ile yüzleşmiştir. Bunlardan bir kaçını örnek vermek gerekirse kara veba ciddi anlamda önemli bir örnektir. Karaveba hastalığının da çıkış yeri Çin'in Wuhan kentidir. 1347 yılında ortaya çıkmıştır ve yayılmasının da havadan olmakla birlikte pirelerinde insanları ısırarak taşıyıcı şekilde enfekte ettiği bilinmektedir. Bu hastalıkta o dönemlerde Avrupa nüfusunun 3'te 1'ini öldürmüştür. Sağlık sektörü o tarihteki dönemde bu ve bunun gibi salgınların önüne geçmekte yetersizdi (akademisi, 2020). Fakat covid19 un yaşandığı bu dönemde sağlık sektörünün eski dönemlere göre müdahale gücü kat ve kat artmış olsa da dünya ekonomisinin de gelişmesi bununla birlikte küresel ekonomide globalleşmenin artması virüsün yayılma hızını arttıran, bu sebeple de sağlık sektörünün müdahale gücüne negatif bir etkisi olan bir durumdur. Az önce yukarıda karaveba salgınına örnek verdik. Karaveba dönemi 1347 yılında ortaya çıkan bir salgındır (akademisi, 2020). Fakat o dönemler ekonomi günümüz kadar gelişmiş değildi. Ekonominin gelişmiş olmaması ile birlikte gelen küreselleşme ve globalleşmede söz konusu olmuyordu. İnsanlar arasındaki ulaşım günümüze göre bir hayli yavaştı. Bu sebeple o eski dönemde covid19 a nazaran bütün dünyaya ulaşması zordu herhangi bir virüsün. Covid19 un yayılmasında ise ekonomik globalleşme ile birlikte ticaretin gelişmesi bu sebeple dünyanın bir ucunda başka bir ucuna ulaşımının kısa sürelerde sağlanması covid19 unda aynı şekilde yayılmasında etkili bir durumdur. Ve bu salgının aniden hızlı bir şekilde yayılması ülkelerin bu tarz olağan üstü durumlarda sağlık sektöründe anlık ilaç tedarikine sahip olmasının ne kadar önemli bir durum olduğunu göstermektedir. Bunun ile birlikte sağlam ve güçlü bir sağlık sektörü sistemine duyulan ihtiyacı ise gözler önüne sermektedir (örgütü, 2020).

Sağlık sektöründe olağan üstü ortaya çıkan covid19 salgınında operasyonel, ilaç tedariki gibi unsurlara oldukça ihtiyaç duyulmaktadır (ünker, 2020). Ülkedeki kamu harcamalarında sağlık sektörüne yapılan kamu harcamalarının sahip olduğu payının ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Bu süreç içerisinde bir çok hastanenin hizmetine ihtiyaç duyulmaktadır. Yatak sayısının yeterli olması gelebilecek covid19 virüsüne sahip hastaların bakımında ve tedavisinde önem arz etmektedir. Tedavi sürecinde kullanılan ilaç stokları tedavinin seyrini önemli aşamalarda değiştirmektedir. Özellikle olabildiğince dünya sağlık örgütünün de ülkelerle bilgi alış verişinde bulunmasıyla tedavide ortak ilaçların seçilmesi ve denenmesi kararları alınabilmektedir ve böyle bir durumda tedavide seçilen ilacın kullanılma kararının alınması ve bunun ile birlikte karar verilen belli ilaçları stoklarında bulundurmayan ülkeler için önemli ithalat maliyetleri ortaya çıkarmakta ve ülkelerin ekonomilerini sağlık sektörü bazında zora sokabilmektedirler. Özellikle covid19 sürecinde yapılan uygulanan tedavilere göre ekonomik yönelimler beraberinde ilerlemektedir. Yatak sayılarında yetersiz olan bir ülke bunun tedariki için harcamalar yaparak sağlık maliyetlerini arttırmaktadırlar. Bu covid19 döneminde sağlık sektöründe yeterli yatak, solunum cihazı olmayan bu olağanüstü durum yaşanmadan önce kamu harcamalarında sıkıntı yaşayan bazı Avrupa ülkeleri bu pandemi sürecinde sağlık harcamaları maliyetini fazlasıyla arttırmaktadır (köker, 2020).

Covid19'Da Solunum Cihazı

Solunum cihazına deyinmemin sebebi pandemi de tedavi sürecinde önemli bir rol oynamasıdır. Solunum cihazı eksikliği yaşayan ülkeler açısından, bu pandemi döneminde önemli zaruri maliyetlere yol açmıştır ve ekonomik olarak geriletmiştir. Sağlık sektörünün önemli bir parçası olan solunum cihazına önceden yatırım yapan ve üretim aşamasına dahi geçmiş olan ülkeler bu pandemi sürecinde sağlık sektörünün bir ürünü olarak ülke ekonomisinde pozitif bir hareketlenme sağlamıştır. Solunum cihazının olayı akciğerin görevini yapamaması durumunda onun yerine solunum görevini yapan vantilatörler olarak tanımlayabiliriz (köker, 2020). Covid 19 virüsünün asıl amacı da insanların akciğerlerini bitiren ve nefes almayı zorlaştıran bir fonksiyonu söz konusu olabildiği için bu solunum cihazlarına dolayısıyla da yoğun bakım ünitelerine fazlasıyla ihtiyaç duyulmaktadır. Aynı zamanda bunlar kendini zincirleme olarak beraberinde getiren unsurlardır. Yani şöyle anlatmak gerekirse basit bir şekilde solunum cihazına ihtiyaç duyan bir kişi için bu cihaz tedarik edildikten sonra bunun kişi üzerinde uygulanması için yatak, yatağın sağlanabilmesi içinde yoğun bakım ünitelerinin yeterli sayıda olması gerekir. Ve bu sayılan ihtiyaçların artış azalış oranları doğru orantılıdır. Bu covid19 virüs sürecinde de bu sayılanlara tamamen ihtiyaç duyulmaktadır (köker, 2020). Bu sağlık sektörünün önemli unsuru olan solunum cihazı akabindedeki beraberinde gerekli olan unsurların altyapısını önceden sağlamış veya bu süreçte sağlayabilmiş olan ülkeler ekonomik açıdan diğer ülkelere göre daha pozitif bir eğilim seyretnmişlerdir.

Sağlık Personellerinin Sağlığını Koruyabilmek

Sağlık personelleri bu covid 19 süreci içerisinde fazlasıyla etkin, belirleyici ve önemli bir rol oynamışlardır. Bu süreç içerisinde birçok sağlık personelinin sağlık bakanlığı tarafından tedariki sağlanmıştır. Bu dönem içerisinde emeklilik, işten ayrılma vb. gibi durumlar durdurulmuştur. Sağlık personeli tedarikinin sağlanması için yapılan faaliyetler tabii ki bu sağlık harcamalarını artıran bir durumdur. Bu süreçte sağlık personellerinin sağlığını koruyabilmek koruyucu ilaçlar bu personeller adına stoklardan kullanılmış ve yurtdışından tedarik ettirilmiştir. Buda tabii ki sağlık harcamalarının maliyetini arttırmıştır. Özellikler bazı Avrupa ülkelerinde solunum cihazının ve ilaçlarının eksikliği ekonomide sağlık sektörüne harcanan payın düşüklüğünü göstermektedir. Bu Avrupa ülkeleri bu ihtiyaçlarının çoğunu dışardan tedarik etmek zorunda kalmıştır. İşin negatif tarafı ise belki de zamanın da yapılacak bir fazla yüksek seviyedeki sağlık harcamalarının bugün covid19 da müdahale gücü imkanını artırarak bugün bu ülkelerin daha az sağlık maliyetine sahip olmasını sağlayabilirdi (eren, 2020).

Türkiye de covid19 sürecinden önce olası risklere karşı yapmış olduğu sağlık harcamalarının meyvelerini toplamaktadır (ulisa, 2020). Özellikle dünya sağlık örgütünün kullanılmasını uygun gördüğü ilaçların ülkemizde stoklarında yeterli miktarda bulunması bu covid19 sürecinde diğer ülkeler göre ekonomik yönde pozitif etki yaratan bir unsur olmuştur. Türkiye ve bunun gibi sağlık harcamalarına yatırım yapan ülkelerin yoğun bakım ünitesi sayısında sıkıntı yaşamamakla birlikte covid19 tedavisinde en önemlilerden biri olan solunum cihazının da tedarikinin elinde bulunması ile ekstra sağlık maliyetinden kurtarmakla birlikte ilerleyen zamanlarda bunların dışarıdaki ülkelere satılarak ihracatı yapılmasına olanak sağlamış ve pandemi sürecinde ekonomik açıdan pozitif katkı sağlamıştır. Bu pozitif katkıların en önemli sebeplerinden bir az önce vurguladığımız üzere önceden yapılmış olan sağlık sektörüne geliştirilmek üzere yapılan altyapı çalışmalarıdır.

COVID-19 DA SAĞLIK VE TEKNOLOJİ İLİŞKİSİ

Covid19 her geçtiğimiz günde etkisini fazlasıyla göstermeye devam ediyor. Virüsün hızlı yayılması bütün dünyayı sarması nedeniyle dünyadaki bütün faaliyetlerinin hemen hemen durmasına sebep olmuştur. Teknoloji bu alanda sağlık sektöründe önemli etkilere sahiptir. Bu pandemi sürecinde birçok uzmanın ortak kararı ile hastanelere zaruri olmadıkça gidilmesinin kesinlikle uygun olmadığını öngörmektedir. Hastanedeki hizmetlerin ve hasta sayılarının bu dönemde çoğunluğu covid19 hastaları olarak görülebilmektedir. Bundan dolayı başka sebeplerden dolayı hastanelere gitmenin salgını kapma noktasında tehlike arz ettiği kanısı varılmıştır. Hal böyle olunca da bazı hasta kişilerin ne olursa olsun sağlık desteğine sahip olması gerekiyor bu sebeple online doktor destekleri geliştirilmiştir ve bu hizmet dünyada oldukça yaygınlaşmaya başlamıştır. teknoloji sağlık sektöründe daha birçok kolaylıklarda sağlamıştır. Bunları yazının ilerleyen noktalarında belirtmek isterim (sağlıkgörevlileri, 2018).

1- Pandemi Sürecinde Mesafenin Önemi

Bu covid 19 sürecinde virüsün yayılmasındaki en önemli sebeplerden mesafelere dikkat edilmemesi ve yakın temaslar olmuştur. Bu sebeple de şuana kadar yüksek yayılma hızıyla devam eden bir süreç ortaya mesafeye ve yayılmayı en aza getirecek teletip gibi teknolojik önlemler alınmıştır. Burada teletipi şöyle anlatmam gerekirse; sağlık bakanlığı tarafından yapılmıştır. Amacı ise radyolojik tetkiklerin 24 saat boyunca sanal bir ortamda erişilebilmesini sağlamıştır. Bu radyolojik sağlık verilerinin doktorlar tarafından uygun usulde kaliteli şekilde uzaktan raporlanabilmesini sağlamış ve e nabız uygulamasıyla da vatandaşın bu işlemlere kolayca ulaşabilmesine yardımcı olan teknolojik bir uygulamadır (sağlıkgörevlileri, 2018). Ayrıca bu uygulama ile covid 19 hastası olan ama hafif bir şekilde atlatan hastalarında uzaktan kontrol edilmesine hastanın günlük, doktoruna rapor vermesine imkan tanıyor (ulukun, 2020). Bununla birlikte birçok firma salgının yaygınlaşmasını en aza indirebilmek için bu süreçte homeoffice çalışma modeline geçmiştir. Okullarda teknolojik anlamda eğitim platformları geliştirilmiş her yerde kullanılmaya yaygın hale getirilmiş sonucunda da eğitim bu süreçte aksamadan devam etmiş ve bu teknolojik sistem ile salgının yayılmasının yavaşlamasına yönelik bir etki ortaya çıkmıştır (deloitte, 2020).

2- Anketler

Online anketler yoluyla kişiler bu süreçte yaşadığı covid19 virüsü ile ilgili soruları cevaplıyor veya online platformlarda kişiler kendi kişisel bilgilerine göre covid19 hakkında sunumlar yapıyorlar ve farkındalık yaratmaya çalışıyorlar (ulukun, 2020).

3- Teknolojik Uygulamalar

Bu süreç içerisinde birçok teknolojik uygulamalarda geliştirilmiştir. Bu uygulamaların bazıları hangi bölgelerin ne kadar riskli olduğunu göstermektedir. Böylelikle gitmeyi düşündüğün bölge ile alakalı önceden bilgi edinebilir ve riski en aza indirebilir. Bunu dışında bu yeni nesil teknolojik uygulamalar içerdiği içerik ve sunduğu bilgilerle halk sağlığını koruma, daha iyi önlemler almada etkili bir şekilde yardımcı olmuştur. Böylelikle teknoloji covid19 sürecinin olumsuzluklarını azaltmada etkili bir rol oynamıştır, oynamaya da devam etmektedir (deloitte, 2020).

Kaynakça

Akademisi, T. B., 2020. Covid-19. [Çevrimiçi]

Available At: [Http://Www.Tuba.Gov.Tr/Files/Images/2020/Kovidraporu/Covid-19%20raporu-Final+.Pdf](http://www.tuba.gov.tr/files/images/2020/kovidraporu/covid-19%20raporu-final+.pdf)
[Erişildi: 11 Haziran 2020].

Deloitte, 2020. Yeni Nesil Teknolojilerin Covid-19. [Çevrimiçi]

Available At: [Https://Www2.Deloitte.Com/Content/Dam/Deloitte/Tr/Documents/Consulting/Yeni-Nesil-Teknolojilerin-Covid-19-Mucadelesindeki-Onemi.Pdf](https://www2.deloitte.com/content/dam/deloitte/tr/documents/consulting/yeni-nesil-teknolojilerin-covid-19-mucadelesindeki-onemi.pdf)
[Erişildi: 11 Haziran 2020].

Eren, T., 2020. Covid-19'un Sağlık Hizmetleri Sektörüne Etkileri. [Çevrimiçi]

Available At: [Https://Www.Ey.Com/Publication/Vluassets/Covid-19-Un-Saglik-Hizmetleri-Sektorune-Etkileri/\\$File/Covid-19%20sa%C4%9fl%C4%B1k%20sekt%C3%B6r%C3%BC.Pdf](https://www.ey.com/publication/vluassets/covid-19-un-saglik-hizmetleri-sektorune-etkileri/$File/Covid-19%20sa%C4%9fl%C4%B1k%20sekt%C3%B6r%C3%BC.Pdf)
[Erişildi: 11 Haziran 2020].

Köker, İ., 2020. Bbc. [Çevrimiçi]

Available At: [Https://Www.Bbc.Com/Turkce/Haberler-Turkiye-52086896](https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-52086896)
[Erişildi: 11 Haziran 2020].

Örgütü, U. Ç., 2020. Covid-19 Ve Sağlık Sektörü. [Çevrimiçi]

Available At: [Https://Www.İlo.Org/Ankara/Areas-Of-Work/Covid-19/Wcms_742729/Lang--Tr/Index.Htm](https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/covid-19/wcms_742729/lang--tr/index.htm)
[Erişildi: 11 Haziran 2020].

Sağlık görevlileri, 2018. Sağlık görevlileri. [Çevrimiçi]

Available At: [Https://Www.Sagliggorevlileri.Com/Teletip-Nedir-Ne-İse-Yarar-H2684.Html](https://www.sagliggorevlileri.com/teletip-nedir-ne-ise-yarar-h2684.html)
[Erişildi: 11 Haziran 2020].

Ulisa, 2020. Covid-19 (Koronavirüs) Salgınının. [Çevrimiçi]

Available At: [Https://Aybu.Edu.Tr/Yulisa/Contents/Files/Ul%CC%87sa12_Kovid_19_Ekonomik_Etkiler.Pdf](https://aybu.edu.tr/yulisa/contents/files/ul%CC%87sa12_kovid_19_ekonomik_etkiler.pdf)
[Erişildi: 11 Haziran 2020].

Ulukan, G., 2020. Webrazzi. [Çevrimiçi]

Available At: [Https://Webrazzi.Com/2020/04/09/Covid-19-Saglik-Teknolojisi/](https://webrazzi.com/2020/04/09/covid-19-saglik-teknolojisi/)
[Erişildi: 11 Haziran 2020].

Ünker, Ü., 2020. Corona Virüsün (Covid-19) Sektörlere Etki Endeksi. [Çevrimiçi]

Available At: [Https://Www.Milliyet.Com.Tr/Yazarlar/Umit-Unker/Corona-Virusun-Covid-19-Sektorlere-Etki-Endeksi-6194151](https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/umit-unker/corona-virusun-covid-19-sektorlere-etki-endeksi-6194151)
[Erişildi: 11 Haziran 2020].